

UKININKAS

tautiškas žmonių laikraštis

išeina kas mėnuo vieną kartą.

Vardan tautos labo, tiesos ir laisvės!

Lietuvos kankintiniai.

Pabaigoj šio numerio garsiname surašą naujų Lietuvos kankintinių, tarpe kurių yra ištremtų — 21, pavestų atvirai policijos priežiūrai — 2 ir apkaltų — 1, išviso 24. Tarpe ištremtųjų 3 išsiusti į Siberiją, — 1 į Viatkos gub. o 17 — į kitus Maskolijos pakampus. Be to ištremtieji pavesti yra policijos priežiūrai.

Padavadyjimai apie policijos priežiūrą*) paveda prižiurimąją ypatai aštriai kontrolei policijos, kuri „kiekvienojo valandoj turi tiesą įeiti į prižiurimojo kambarį“. „Nuo gubernatoriaus valios priguli uždraudimas kiekvieno užsiėmimo, kuris galėtų suteikti prižiurimamjam dirvą įkunyjimui jo neištikimų užmanymų, arba dēlei vietinių sąlygų būtų pavojingu draugijos tvarkai ir ramumui“ (2. 8). „Daktarai, akušeriai ir aptiekoriai gali užsiimt praktika tik leidus Minist. Vidaus Dalykų“ (27) „Prižiurimamjam uždrausta: a) mokinimas vaikų, b) laikymas traktiernių ir kitų panašių užsiėmimų, c) dalyvavimas visuose spektakliuose ir apskritai kiekvienas viešas veikimas“ etc. (24).

Taigi ištremtieji pavesti yra ant malonės arba nemalonės policijos ir administracijos.

Teip pasielgdama valdžia, matyt, tikisi suslėgti lietuvių judėjimą užmiršdama suvis, kad toks-jau bandymas Suvalkų gubernijoje (1897 m.) yra nepasisėkęs.

*) „Položenije o policeiskom nadzorie“ Svod Zak. XIV. 1890.

Vieton ištirti tikras²as priežastis prasiplatinimo priešingų valdžiai raštų ir atsiradimo valdžios priešginių, administracija nepašaluoja siautusi po Lietuvą, cerškina ginklais, erzina žmones. pati didina skaitlių savo priešinkų, paskui vėl juos gauda ir tt.

Administracija, matyt, nepažįsta kitokio vaisto lietuviams nuramdyti, kaip tik kalėjimus ir Sibirą.

Tie valdžios darbai turi atnešti ir tam tikrus vaisius Ką pasisės, tą ir dagos

Politiškas lietuvių padėjimas.

„Welche Regierung die beste sei?
Diejenige, welche uns lehrt uns selbst
zu regieren“.*)

Goethe.

Kovoiant mus tautai už buvį, pirmiausia atkreipia ant savęs mus akis maskolių valdžia. Uždraudimas lietuviškos spaudos yra viena iš skaudžiausių sąlygų mūsų tautos gyvenimo: tai yra pasikėsymas maskolių valdžios vardan rusifikacijos svajonių sustabdyti kulturišką mūsų tautos kilimą, prilaikyti tautos tamsybę, nesusipratimą ir podraug su tuo vargą ir prispaudimą gyventojų. Uždraudimas spaudos tai yra pasikėsymas ant tautos svarbiausių reikalų, be kurių negali apsieiti nė viena tauta, tai yra barbariškas pasikėsymas ant tautos gyvasties. Persekiojimas lietuviškų raštų ištumė lietuvių tautą į didelius vargus, uždėjo ant jos našta nelaimių jungą nelaisvės ir prispaudimų. Ir juo toliau, juo sunkesnė darosi ta našta, juo skaudesnis jungas. Uždraudimas lietuviams spaudos yra tai didžiausia skriauda, kurią daro mums valdžia, ir aiškiai parodo kokia sauvėlė viešpatauja Maskolijoje ir iki kokiam laipsniui gali daėti paniekinimas Maskolijos valdomųjų ir jų tiesų. Uždraudimas liet. spaudos tai yra vaisium politiško Maskolijos surėdymo, kuris atgabeno mums da daug kitokių skriaudų.

*) Kokia valdžia būtų geriausia? Ta, kuri mus moka, kad mes patį save valdytume.

Politiškas Maskolijos surėdymas skiriasi nuo politiško surėdymo kitų šalių tuom, kad Maskolijoje visa valdžia patekus į rankas kelių ponų, kurie drauge su caru ir drauge su pagelba gąjos mažesnių savo tarnų valdo visą šalį teip, kaip jiems patinka, niekeno nesiklausdami ir niekeno nebijodami. Įstatymai, išleidžiami caro ir jo tarnų, gina vien naudą valdžios tarnų ir mina po kojomis tiesas žmonių. Įstatymai nė kiek neaprubėžiuoja valią valdžios tarnų, duoda jiems pilną tiesą daryt kas tik jiems patinka, nes valdžios tarnų prasižengimus paveda perkratinėti pačiai valdžiai. Apsigindama įstatymais, spēka sudų ir kariumenės, Maskolijos valdžia yra pavirtus į gaują prispaudėjų ir plėšikų; gyventojai, kaip koki nelaisviai, moka valdžiai mokesčius, lieja kraują dėlei valdžios vaidų su kitomis viešpatystėmis, šeria gaujas pusiau išbadėjusių valdžios tarnų tai iš gailesčio, tai dėlto, kad atsikratyt nuo jų, kaipo įkunytojų skaudžių įstatymų, ir nežiurint ant to neturi tiesos tartis apie savo reikalus ir gintis nuo vargų.

Prie tokio surėdymo įgyjimas spaudos nors ir palengvįs prasiplatinimą apšvietimo, bet toli da neapgįs mus nuo saualės valdžios, kuri ant kiekvieno žingsnio trukdys svarbiausius žmonių reikalus, kurie nesutiks su valdžios nauda. Norint ir spauda bus leista, bet ji bus po užžiurėjimu tam tikrų valdžios tarnų, t. v. cenzorių, kurie, taikydami prie valdžios įstatymų, neleis kalbėti ne tik apie budą valdymo (politiką), bet uždraus teipgi žadinti tarpe tautiečių tėvynės meilę, pasišventimą dėl viešo labo ir tt. Lietuviška spauda pavirs teipogi į įrankį praplatinimo valdžiai prielankių raštų ir sėjimo maskolystės sėklos. Mokyklos po senovei bus įrankiu sumaskolinimo krašto, nors jose ir bus įvestas mokslas ant lietuviškų knygų. Dvasia apšvietimo po senovei prigulės prie valdžios ir ta valdžia po senovei naudosis iš neaprubėžiuotos valdžios ir spaus gyventojus teip, kaip tai dabar yra Lenkijoje. Kol valdžia bus neaprubėžiuota, kol žmonės neįgis tiesos valdymo šalies teip, kaip tai yra visose viešpatystėse, tolaik žmonių tiesos bus po kojų mindžiojamos. Apėmimas valdžios į savo

rankas yra tai tikriausias⁴ kelias apgynimui tautos tiesu. Tik gyventojai gali suprasti, koki įstatymai yra jiems reikalingi ir naudingi, o ne keli ponai, kurie ne tik nepažįsta žmonių reikalų, bet ir nenor jų pažinti.

Bet kokių būdu gali įvykti ta atmaina: ar per atsisiskyrimą Lietuvos nuo Maskolijos, įkurimą savo viešpatystės ir savos valdžios, ar tik per įvedimą Maskolijoje naujo surėdymo, pagal kurį Lietuva galės siųsti savo pasiuntinius į Maskolijos seimą ir turėti savo seimą taip, kaip tai yra Austrijoje, Vokietijoje, Šveicarijoje ir kitur? — Kiekvienas prigulėjimas vienos tautos nuo kitos yra surištas su nauda valdančiųjų ir skriauda ir prispaudimu valdomųjų. Tautos labas ir laisvė negali sutikti su sąlygomis prigulėjimo jos nuo kitos tautos. Pagal teisybę tauta turi būti valdonu pas save namieje ir išduoti įstatymus pati sau. Tokį siekį turint, žinoma, negalima tikėtis greitai atsikratyti nuo jungo svetimųšalių, ypatingai prie šios gadynės ekonomiškų ir politiskų sąlygų Maskolijos ir kitų viešpatysčių, nes ir apšviestose šalyse da ir dabar nepilnai perėjo valdžia į žmonių rankas, o ypatingai į rankas tautų prigulinių prie kitų viešpatysčių (pvz. Vokietijos lenkai). Nežiurint ant to, kad daug prigulinių prie Maskolijos tautų, nori atsikratyti nuo Maskolijos jungo, tai visgi da pirma turi įvykti susipratimas tarpe suspaustu tautų, susivienijimas jų ir bendra, atkakli ir sistematiška kova priešais despotišką Maskolijos valdžią, o po laimingai kovai teipgi negalimas yra išsiskirstymas, nes reiktų su suvienytomis spėkomis gintis nuo priešų. Tokiu būdu galėtų įvykti nauja viešpatystė, susidedanti iš kelių tautų, trokštančių savaip valdytis. Bet kiti gal teisingai mus paakinti, kad ir tokioje viešpatystėje gal atsirasti viena vadovaujanti tauta, kuri užsimanytų dalei kokių nors priežasčių panaudoti savo spėką, mitrumu ir gudrumu, ir vesti valstijos reikalus su skriauda kitų silpnesniųjų tautų. Taigi negali sakyti, kad tarpe susivienijusių tautų silpnosios tautos nebus nuskriaustos.

Teip protaujant, brukasi klausimas, ar ne geriausia būtų nesvajoti apie atsisiskyrimą, bet eiti drauge su

Maskolija ir drauge su Maskolijos gyventojais rupintis apie savo ir visos Maskolijos gyventojų labą. Bet reikia atsiminti, kad Maskolija yra teip didelė šalis, kad balsas Lietuvos pasiuntinių tarp daugybės seimo pasiuntinių neturėtų svarbios įtekės ant įstatymų išleidimo, kad Maskolija yra šalis didei užsilikusi ant kelio apšvietimo ir dėlto pamatiniai Maskolijos įstatymai (konstitucija) galėtų trukdyti pasistengimą lietuvių savaip valdytis, kad kaimyniškos tautos yra daug apšviestesnės už maskolių tautą, o kitos iš jų net yra praktiškai susipažinusios su konstitucija ir suprantančios jos naudą (finai, lenkai).

Dėlto aišku, kad tik iš susivienijimo su kaimynais ir atsiskyrimo nuo Maskolių valdžios mes galime tikėtis didžiausios sau naudos ir laimingiausio gyvenimo. Žinoma, tas susivienijimas turėtų buti paremtas ant teisingų pamatų ir turėtų suteikti visoms susivienijusioms tautoms lygiaš tiesas valdytis ir lavintis savotiškai (laisva federacija).

Bet ar šaip, ar teip virstų mūsų tolymesniojo gyvenimo dalis, mes turime jau dabar mokintis vesti patį savo bendrus reikalus, nepavesti savo reikalų ant kitų valios, nepasitikėti ant kitų, bet tik ant savęs. Geriausioji valdžia, sako Goethe, yra ta, kuri mokina, kad mes patys turime valdytis. Tokia valdžia — tai yra žmonių valdžia, liaudies valdžia. Liaudies valia, liaudies balsas — tai yra Dievo balsas, tai yra įstatymas, prieš kurį turi nusilenkti tie, ką dabar yra užgrėbę valdžia, ir apvertę ją žmonių prispaudimui. Priešintis prispaudimui ir visokiems persekiojimams mūsų tautos, — tai yra šventa pareiga kiekvieno tėvynės mylėtojo. Ss.

Nesidžiauk, varguoli!*)

Nesidžiauk, varguoli, tuščia vilčia savo,
Nes kuo čion gėriesi, tai ne viskas tavo!
Atmink, jogei baisi gauja tarnų caro —
Visi žiba žėri vien iš avo gero.

*) Pradžią šitų eilelių rasi N 7 „Nauj.“ š. m.

6

Kožnas baisų pilvą, lyg bosą, nešioja,
 Visi tavo procios laukia išsižioję.
 Ar tai mažai reikia? Ju pilvai ruimingi! —
 Pats, pati, vaikeliai vėleik nelaimingi . . .

Vijunas

Kantončikai.*)

— Kas čia teip graudžiai dainuoja su klernetoms?
 vis kas-karts garsiau, kas-karts arčiau. . . .

Migluota, ukanota, tamsi rudens diena. Šlapia, purvuota, juoda žemė, oras ners nešaltas, bet drėgnas ir žvarbus. Upeliuose ir klanuose vandens pasriuovę žliurkso; tyku ir liudna: nėjokio paukštelio balso, nėjokio gyvo vabalo negirdėti, tik liudnos dainos su klernetomis, tarytum laidojant ką, sklenda ore, ir atbalsis atsimuša už juodų miškų, už migluotų laukų.

Vieškeliu pliauška per purvynus du vežimai, prisėdę vyrų; arkliai katik pavelka, katik išbrenda, kėblina vos gyvi. Vyrai vežimuose pučia klernetas ir dainuoja teip graudžiai, teip verksmingai

— A! kantončikai (liosininkai) važiuoja! — Visi nuliudę, visi nesmagūs. Linksmina save tik dainuodami.

Kiekvienas paliko ką-nors mylimą namie; kiekvienam stovi akyse atsisveikinimo ašaros. Vienam neišeina iš galvos matušėlė, apsipylysi ašaromis, jos rankos, kuriomis išvažiuojant suspaudė jam galvą, jos karštos ašaros, užlašėjusios jam ant veido . . . rodos, kad jaučia dar jas ant savo galvos ir veido . . . Kitas nebeturi matušėlės; jos vietoj seserėlė apverkė, apraudojo, išleisdama brolelį, laimindama ir meldama jam Dievo padėjimo, spaudė prie širdies. Eina našlaitis vienas, atsiskyres; plyšta skausmu širdelė, numano, juog visokių vargų po svetimą svieta reiks patirti.

Burys mergelių sustojo pavieškelyj, liudnomis akelėmis lydi pakeleivius, atsitveikina, ramindamos juos, o kartu ir pačios save.

*) Šitas (be parašo) paveikslėlis tapo mumis prisiūstas drauge su medega kalendoriui 1901 m.

— Pasimatysime dar, duos⁷ Dievas! — Visoms virpa akyse ašarėlės — drovisi balsu verkti; nejučioms nusisukusios, nušluosto rietančias per veidą. Ne viena, pažiūrėjusi į mylimąjį, iš gulumo širdies atsidukso: „Duok, Dieve, tolymą numerį ištraukti!“

Matušėlė, išleisdama sunelį, verkdamą ir glausdamą prie savęs, prašo: „Atrašyk, kareli! atrašyk tankiai!“ bet nuliudusi nutyla prašyti. Atsiminė, kaip šiandien, rodos, kaip gimė jos karelis; bobutė išiguldžiusi geldoj, džiaugės:

— Ot, ką dikts kantončiks! kaip rubuilis, — pasižiaugs ir karalius . . .

Matušėlei išmego tie žodžiai, kaip peilis į širdį, bet tėvas, rukydamas pipkę, ramino:

— Bene bėda . . . dabar vaiske: reik tik vaiką gerai pramokyti, iš vaisko dar gudresnis pareis . . .

Matušėlei tėvo žodžiai dėjos į galvą. Kaip tik paaugo karelis, ėmė kalbėti, juog reik vaiką leisti mokytis. Tėvas neleido tvirtindamas, juog vaikas mažas tebėra, nieko neišmanys. Kitą metą duonos nebuvo, — vėl negalėjo leisti; paskui reikėjo vaiko gyvuliams ganyti, paskui, kaip jau didesnis prakuto, — prie darbo eiti. Teip mets po meto paliko vaikas be jokio mokslo. Kaip jis dabar atrašys? Jei dar gaus mokantį draugą — ir tam reiks užmokėti . . . o čia pinigų nėra iškur duoti . . .

Matušėlei širdis plyšta vis tai priminus. Verkia tik, verkia, žiurėdama į karelių, sėdantį į vežimą. Tėvas pipkę krapštinėjo, spiaudės, bet ir jam ašaros nulašėjo; tarytum suprasdamas motinos mintis liudnai pratarė:

— Ką padarysi, kad vis blogi buvo metai: negalėjom pramokyti . . . bus daug mokančių . . . gaus ką parašyti gromatą.

Kaip tik į vežimą karelis, tuoj klernetą į dantis — ir sudainavo:

„Sudiev rutoms, sudiev rožems, sudiev lelijėlėms“!

Klernetą berots iš savęs prasimokė pusti, o šiandien kuo-graudžiausiai! Širdis visų plyšta; o anie vis dainuoja:

tur buti, nor numaršinti⁸ liudnas mintis. Ką palikę — visi žino, o ką tenai atras — nė vienas nežino.

Tampys maskoliai, laužys kaulus, ne syki gaus kumstį per žandą arba špygą po nosės; nors ašaros bėgs — lieps dainiuoti O kol dar pristatys: nuoga išrėdę išveizės, išmieruos . . . kažin į koki nepasvietį nuvarys . . . Gal parėję ne vieną saviškį rasime jau po žemės Dumoja vaikinai liudnas dumas, o dar liudniau dainuoja.

Tėvai, išleidę vaikus, susisėdę šnekasi.

— Ot virto gadynė: be jokio prispuodžio eina sau, kaip avis, po peilio!

— Teip, teip, berots užauginome šunims tik į gerklę . . . per tuos ketverius metus, kaip judošiai, visą sveikatą vaikams išžinda . . .

— Su sveikata dar šėip-teip, bet tuos keturius metus dykų dykai reik tarnauti, dar ir savo pridėti: tų nežiuri, turi ar ne, o tur buti, kas prisakyta.

— Na, nemok, nemok už tuos metus, kad bent parėjus šioki-toki atlyginimą duotų, nors žemės bent po kelis margus . . .

— Teip, teip, tai būtų gerai ir teisingai: vaiske atitarnavęs turėtų bent kur galvą priglausti. Dabar parėjęs, jei turi sveikatą, stok už berną, o jeigu ne — drožk ubagais! . . .

— Ot karaliaus teisybė!

Prisiega*).

Stačiatikiai mūsų bažnyčioj?! Ne vienas nusistebėjo, kaip įėjo du vyresniejie maskolių, žinoma burliškai. Šviesus guzikai dviem eiliom ant krutinės ir žibančios petlyčios ant pečių nurodė jų vyresnybę kariumenėj; raudoni veidai, papusti usai ir augštyr iškeltos kaktos nurodė jų didystę ir galę ant savo valdinių. Įkipas kryžius, padarytas ant krutinės nurodė jų tikėjimą. Žmonės bažnyčioj, pažiūrėję į juos liudnomis akimis,

*) Prisiūsta drauge su medega kalendoriui 1901 m. Red.

tačiau pradėjo žvalgytis į duris.⁹ Netrukus suužė grindis bažnyčios nuo žingsnių daugelio žmonių; barškėjo ir bildėjo aslos viduriu, o nuo trukšmo jų žinksnių atsimušę pasieniais atbalsis ir rusčiu užimu pripildė visą bažnyčią. Ne viena moteriškė, staiga verkdamą, prikrito prie žemės, ne vienas senelis nuo savo pageltusio ir surukusio veido nubraukė ašaras. Suėjo į bažnyčią kelios dešimtys mūsų jaunikaičių, tarp jų keli kareiviai. Mūsų vaikinai visi buvo išskirti, sveiki, gražūs, žibėjo jaunyste, tik nuo visų veidų atsimušę liudnumas ir neramumas. Sustoję dviem eiliom viduryj bažnyčios, stovėjo visi galvas nuleidę, tarytum slėgė juos rustus skambėjimas neseniai girdėto baisaus žodžio: *Goden**). Vyresniejie, nūsiskę pečiais į altorių, vadžiojo akimis per eiles vaikinų su tokiu veidu, tarytum pirkėjai, prisipirkę gausiai bandos arba arklių, susivarę į kutę (tvartą), peržiurinėja be nėra kokios klaidos; vadžiojo akimis per galvas vaikinų, paskui per kojas, pasižiūrėjo į viens kitą ir vėl į vaikinų, pakilnojo pečiais iš nekantrybės ir vėl žiuri į juos. Netrukus išėjo kunigas; atsištosęs prie altoriaus, ėmė privadžioti apie tai, kaip reikia ištikimai ir iš tikros širdies karaliui tarnauti, neperžengti nė mažiausio jo prisakymo, būti paklusnais vyresnybei, guodoti visus jų įstatymus, nes augščiausias Dievas—karalius danguose, o šviesiausias karalius — jo įpėdinis ant žemės, to paties dangiškojo Karaliaus pastatytas valdymui žmonių. Kaip turim bijoti ir saugotis grieko prieš dangiškąjį Dievą, taip turime neperžengti įstatymų šviesiausiojo karaliaus, nes nepaklusnumas žemiškaijai valdžiai užtraukias teipo-gi didžiausią grieką akyse dangiškojo Dievo. Jeigu prisieitų stoti į karę, nemurmėti ir, saugok Dieve, nelukėti nieko blogo savo vyresnybei bet drąsiai stoti į ugnį, kraują savo pralieti ir galvą padėti už karalių mūsų; už tokią pasišventimą Dievas daugum užmokėsąs. Toliau dar kalbėjo apie svarbumą prisiegos, kad ne vien lupoms turi kalbėti, bet iš tikros širdies prižadėti vis tai pildyti, kas yra prisiegoj pasakyta. Paskui liepė pakelti augštin rankas, o kunigas *gudiškai* kalbėjo prisiega. Mūsų vaikinai,

*) tinka.

rankas iškėlę, o galvas¹⁰ nuleidę stovėjo. Vyresniejie pervedė akimis per eiles jaunikaičių, kad visi būtų iškėlę rankas, o jų veidai reiškė džiaugsmą, kaip berno, kurs pasikinkęs jaučius į jungą, nusitveria vadžias, o antra ranka supliaukši botagu, rodydamas jauteliams, koki turis įrankį jų kailiui perti.

Pabaigė kunigas prisiega. Musų vaikinai nė nesijuto, į koki sunkų jungą juos pajungė. kokiais tvirtais pančiais juos surakino. Mažiausias nepaklusnumas, menkiausias nusidėjimas skaitomas didžiausiu peržengimu karaliaus įstatymų, nes kareivis nešioja ant savęs ryšius prisiegos, kuri yra tik įrankiu vyresnybei, kad smarkiau, kiekiau laikyti savo pančiuose tamsius musų žmones.

Musų raštai.

„*Ukiškos draugystės ivairiūse kraštuose. Ramgiaus sutaisita, Tilžėje 1901 metų. pp. 38.* Mūsų lietuviai, apskritai imant, nesuprantame draugysčių svarbumo. Tiesa, apšviestėsnėji mūsų jaunuomenės dalis vienur kitur įsikuria slaptas draugystes, kad išvien išsirašinėti lietuviškus raštus, patiems šviestis ir kitus prie apšvietimo raginti. Tokios draugystės didei naudingos mūsų dabartiniame padėjime. Ateityje lietuviai, kalbėdami apie dabartinį laiką, minės tas draugystes, kaipo šviesų apsireiškimą mūsų laiko; pažymės vyrus prie jų prisidėjusius, iš kurių nevienas jau tapo valdžios nubaustas ir pamatė tolymus Maskolijos kraštus. Tokių draugysčių galima keliolika suskaityti, betgi sulyginant jų yra nedaug. Ir tai suprantama. Prigulėjimas prie tokių draugysčių labai persekiojamas maskolių vyriausybės, pertai prie jų tegali prigulėti tiktai žmonės itin prakilnūs ir drąsūs, kokių pas mus, kaip ir visur, yra neperdaug. Taigi bailesniejie galeto telktis į kitokias draugystes, kurias gal ir maskolių valdžia leisto.

Kokios tai gali būti valdžios leidžiamos draugystės, kiekvienas gali atrasti augščiaus minėtoje knygutėje, kuri nevienam atvertų akis, išaiškinusi draugysčių svar-

buma sulyg pagerinimo mede¹¹giško kaimiečių papėjimo, kuris pas mus labai ir da labai yra reikalingas. Skaitytojas atras joje aprašymą yvairiausių ūkiškų draugysčių: anų šalių kaimiečiams. Nerašysiu daug apie tas drautenai yra tukstančiai, ir kiekviena iš jų daro daug gero Vokietijoje, Prancuzijoje, Čekijoje ir Galicijoje, kurių gystes, nes kiekvienas gali plačiai pasiskaityti apie jas minėtoje knygutėje.

Gaila tiktai, kad jos autorius p Ramojus parašė ją labai netikusia lietuviška kalba. Teip štai jisai, nežinia dėl ko vietoje lietuviškų žodžių vartoja lenkiškus: vietoje geras, naudingas, jisai rašo „vigadnas“; vietoje skriauda, rašo „krivida“; vietoje noriai — „akvačiai“; vietoje užtikrinti — „užpjau-nyti“; vietoje skaitlius — „ličba“; vietoje išteklis — „sopostos“; vietoje tvarka — „paredkas“ ir daug kitų. Negana to, visas sustatymas lietuviškos kalbos pas jį teip netikęs, juog lieka tik pasigailėt, dėlko p. Ramgus, ar Ramojus žinodamas, kad patsai nemoka lietuviškos kalbos (o gal to ir nežino? *Red.*), nedavė savo knygutės pertaisyti, kam-nors mokančiam. Kad aš kalbu nebereikalo, štai keli iš daugelio paveikslai: vietoje parašyti: „draugystę pašelpai sodiečiams suteikti“, jisai rašo „draugystę pašelpos sodiečiams nešimo“; arba štai jis rašo: „prikalbėjo ant paaukavimo nekurių pinigų kruvos“ vietoje parašyti grynai lietuviškai „prikalbėjo paaukauti“. Arba vėl — „atsimine ant to“ vietoje — „atsiminę tai“, ir daug panašių visiškai nelietuviškų sakinių pilna minėtoji knygelė. Nors nevienam gal ir sunku bus suprast teip sudarkyta lietuviška kalba, bet aš vilyčiau, kad augščiaus minėtoji knygutė kuonuodaugiau platintusi, kad mūsų žmonės skaitytų ją, suprastų draugysčių svarbumą ir stengtųsi jas įsikurti, per ką pasigerintų mūsų kaimiečių padėjimas ir padėjimas mūsų nuvargintos tėvynės.

Dr-is.

12 Zinios.

Iš Lietuvos.

Smugis pravoslavijai. 27 d. kovo tapo ištremtas į Tvierių pagal caro paliepimą Vilniaus vyskupas Zvieravyčius. Jis, gindamas katalikų tikėjimą nuo pravoslavijos, išsiuntinėjo po savo dijeceziją „gromatą“, kurioje liepė kunigams neduoti išrišimo vaikams, kurie eis į cerkvinės mokyklas, ir tėvams ir globėjams, kurie leis į tuos pravoslavijos urvus savo kudikius.*) Žmonės tuoju išgirdo vyskupo balsą ir į trumpą laiką jau apie pora tukstančių katalikų-vaikų tapo atimta iš tų baurių pravoslavijos ir rusifikacijos lizdų; suprato ir maskolių valdžia, kad ta „gromata“ padarė didelį smugį pravoslavijai Vilniaus dijecezijoje ir štai Vilniaus gubernatorius fon-Val jau atsiumčia 2. d. balandžio į Vilniaus konsistoriją popierą, kuri išranda vyskupo „gromatą“ už peržengiančią sienas jojo valdžios ir grąšina smarkiai bausias tuos kunigus, kurie išdrįstų sekti vyskupo prisakymą. Vienok ikišiol da nedaug atsirado tokių išgamų kunigų, kurie būtų išsigandę gąsdinimų valdžios. Atsirado ir tokie, paveizdan, kapelionas šv. Stepono bažnyčios Vilniuje, ką drąsiai rašte atsakė Valiui, kad vyskupo parėdymus galės perkeisti tiktai popiežius, o ne svietiškoji valdžia; tuo-tarpu Rymas da tebeskaito Zvieravyčių už tikrąjį Vilniaus vyskupą.

V. Kapsukas.

Areštantus badu marina. 15 d. gegužės *Paneviežio* kalėjime areštantai pakėlė maištą: išlaužė geležis iš langų, suardė narus ir apdrask karcero duris. Tą maištą areštantai pakėlė dėl biogo valgymo, nešvaraus užlaikymo ir visokių prispaudimų. *Paneviežio* areštantus, kaip ir kitur, varo ant darbo ir priverčia dirbti gana daug, bet uždirbtus pinigus kalėjimo viršininkas pasilieka sau. Areštantai ne tiktai negauna savo uždarbio. — jiems net neduoda laiko ir neleidžia savo rubų išsiplauti. Be to ir sargai spaudžia, jeigu jiems neduoda kyšių.

Į antrą dieną po to maišto atvažiavo į *Paneviežį* Kauno gubernatorius ir prokuroras. Atvažiavusi vyresnybė su trenksmu

*) Žr. N N 3 ir 4, 5, 6 „Varpo“ š. m. ir N 4 „Uk-o.“

atėjo į kalėjimą. Gubernatorius nusprendė nubausti maištininkus rykštėmis: areštantus nuogus suvarė į pirtį, suguldė po vieną ant sudo ir *plakė* taip, kad kraujas liejosi ir mėsos krito. Gubernatorius pats čia-pat stovėjo ir be jokios gėdos skaitė plėgas, nežiurėdamas ant to, kad kraujai tiško ant jo rubų nuo kunų vaitojančių kankintinių. Daugumas iš areštantų gavo po 30 rykščių, kiti po 25—20.

Pabaigęs tą biauų savo darbą, gubernatorius su savo tarnais nuvažiavo į restoraną (traktierių) ant pietų ir gėrė šampaną. Gubernatorius per savo pietus suėdė gal kelias dešimtis rublių, o kad jo paprašė vienas sėdžiantis kalėjime studentas leisti jam valgyti savo pietus, tai ne tik užgynė jam nešti iš miesto valgymą, bet ir skaityti knygas!

Plakimas areštantų rykštėmis buvo ne tik vienam Paneviežy, bet ir Šauliuose. Yra žinia, kad Šauliuose plakė sykiu su kitais ir politiškus prasikaltėlius — darbininkus, nors tą daryti pačios valdžios užginta. Ar-gi vėl užgims laikai Muraviovo — koriko, kada netikėtai plakė rykštėmis, bet ir korė žmonės?!

Paneviežietė.

— Panašus sumišimas buvo ir *Kauno* kalėjime 12 d. gegužės (29. IV). Kaliniai reikalavo geresnio maisto. Jie ėmė versti sienas, daužyti lovas ir langų geležis, padegė šiaudinius (šienikus). Į kalėjimą tuoj atbėgo gubernatorius ir komendantas, aplink apstatė 2 rotį kareivių ir gaisrininkus, ir sumišimas tuoj buvo numalšintas. 7 prastiems kalinams tapo nuspręsta duoti *rykščių*.

Grijta baudžiava. Pradžioj gegužės tapo atvežti į Vilnių liepus gubernatoriui Valiui 18 ukininkų, kurie bylavosi su dvarponiu Baturlinu dėlėi girios; jiems ir davė *rykščių*.

Muraviovo įpėdinis. *Vilnius.* 2 d. gegužės Vilniaus gubernatorius liepė nuplakt rykštėmis 26 darbininkus, kurie šventė darbininkų šventę 1 d. gegužės. Jų kaltė buvo ta, kad jie tą dieną nedirbo ir ėjo per miestą iškėlę vėliavą ir apreikšdami savo džiaugsmą. Plakimas buvo tikrai žvėriškas. Kiemas kalėjimo, kur buvo atlikta ekzekucija, apsipyklė krauju. Daugumą plakė iki apalpimo. Dėlto ir daktaras (Michailov) dabojo plakamųjų gyvastį, bijodamas, kad kartais dušia neatsiskirtų nuo kuno.

18 d. gegužės į kaltininką tos ekzekucijos Valių buvo paleisti keli šuviai iš revolverio ir padarytos žaizdos į koją ir į ranką.

Pagirtinas mokintinių pasielgimas. Vilnius. Tarp mokintinių čionykštės chemiškai-techniškosios mokyklos, baigusią daugiausiai 5 klases gimnazijos arba reališkosios mokyklos (yra baigusią ir 6 kl.) ir nebe-teip jau jaunų 24 karvelio buvo didis sujudimas. Priežastimi buvo biauirus nežmoniškas pasielgimas 19 d. karvelio mokyklos gydytojo (kartu ir miesto) Michailovo. Tą dieną Vilniaus gubernatorius Valiū liepė plakti rykštėmis nekuriuos iš vakarykščių suimtujų apvaikščiojant viso svieto darbininkų šventę — 1 d. gegužės. Apžiūrėjimui, kiek kas galės pakelti rykščių, buvo pakviestu du gydytoju, tame skaiti tuje ir minėtasis Michailov.

Mokintiniai chemiškai-techniškosios mokyklos tokio begėdiško pasielgimo nedovanojo žmogėdžiui Michailovui. Atėjus jam 24 d. karvelio mokyklon, jie sutiko jį šauksmu: „Laukan, budeli! Laukan!“ Ir taip jie buvo įnirte ant savo gydytojo, juog mokyklos perdėtiniai jokiū budu nebegalėjo juos nuraminti. Gydytojas liko išvytas ir daugiau nebegrižo, nors mokintojai mokyklos prašė jį pasilikti, norėdami tuomi parodyti mokintiniams, juog jų pašipriešinimas ir noras išvyti gydytoją — tai tuščia svajonė.

Tame išvyjime gydytojo apsireiškė protestas jaunūmenės ne prieš vieną budelį gydytoją, bet ir prieš gubernatorių, kaipo didžiausią visos tos žmogėdystės kaltininką. Tas atsitikimas mokykloj gubernatoriui labai nepatiko, bet ką daryti?! Mokintinius valdžia kaltino už du dalyku: už išvijimą iš mokyklos gydytojo, kuris prie rykščių tebuvo tiktai pildytojų prisakymų gubernatoriaus, 2) už peržengimą mokyklos įstatų, nes buvo pertrauktos lekcijos, daromi užginti susirinkimai net pačioj mokykloj.

Už tokį pasielgimą turėjo, jeigu ne visi, tai daugelis išlėkti iš mokyklos, vienok vienybė mokintinių juos išgelbėjo — dulkė atputė prieš vėją! Ant susirinkimų jų buvo nuspręsta: jeigu išvartų kelis, tai likusieji perstosią vaikščiot mokyklon, pakol mokyklos vyresnybė nepriimsianti atgal išvartųjų. Perdėtiniai mokyklos tai gerai žinojo ir bijojo; pasikalbėję su mokyklų globėju Vilniaus apskričio, jie visaip stengėsi suardyti mokintinių

vienybę. vienok tai jiems nepasisekė. Norėdami gauti progą išvartyti 39 (palikt tik 24), nusprendimą tęsė visas dvi savaitis.

Įkirėjo tasai tęsimas mokintiniams ir jie prispyrė savo valdžią greičiau apskelbti nusprendimą ir užbaigti dalyką.

Nubausti tapo tiktai 5 mokintiniai (4 katalikai ir žydai); jiems patiems liepė mokyklos vyresnybė išstoti iš mokyklos, vienok prižadėjo po vakacijų priimti juos atgal ir leisti duoti egzaminus. Ant to kiti mokintiniai nieko nebesakė juo labiau, kad ir pats globėjas prižadėjo tai padarysias.

Tuo dabar dalyką pasibaigė. Matysime, kas bus rudunį ir ką veiks likusieji bendrai, jeigu išvartytųjų nebenorės priimti.

R. Žemaitis.

Policija — vagis-plėšiai. 23 d. gegužės atkeliavo į Naumiestį daug vyrų, keliavusių į užrubežę; čia kiti iš jų pervirš išitraukė degtinės ir ėmė šurmuliuoti. Užtėmijo juos žemsargys Portamanov ir ėmė reikalauti nuo jų pasportų. Pasipriešinus jiems Portamanov pasišaukė daugiau žemskių suėmė girtuosius (didžiama negirtųjų pabėgo) ir nuvarė į belangę. Čia iškrato jiems kišenių ir atėmė nuo jų pinigų. Ant rytojaus išvarė visus etapu, iš kur kas buvo atėjęs.

Tai mat kokia mus policija. Ji turi dabort mūsų turtą, o tuo-tarpu ji mus apvagia, apiplėšia.

Kudlius.

Kunigas — policijantas. Pabaigoje balandžio mėn. *Seredžiuje* (Kauno pav.) atsitiko da negirdėtas Lietuvoje daiktas. Vietinis klebonas *Rudikas* gyveno nesantaikoje su čionykščiu lietuviu daktaru Brundza ir stengėsi jį išpasalų įkasti. Bet štai klebono nedorystė nūėina iki to, kad jis apskundžia daktarą žandarams buk šisai esąs tikras bedievis, platinąs bedievybę ir įkalbinėjas žmonėms, kad neleistų savo vaikų į maskoliškąsias mokyklas, tuos maskolystės ir pravoslavijos urvus. Pagal toki skundą tuojaus atvažiuoja į Seredžių žandaras slaptomis pasiteirautų apie daktaro darbus; bet štai, užėjęs pirmučiausiai į valsčiaus kanceliariją, randa čion žandaras visai atvirą ant daktaro skundą dar-gi pavidale valsčiaus „prigovoro.“ Mat judošystės pilnas klebonas su pagelba degtinės prikalbino paklusniausias savo aveles (daugiausiai gimines ir šėip visokius girtuoklius ir tamsuolius), kad jie susirinktų į valsčiaus kanceliariją ir nutartų iškelti iš seredžiaus daktarą, kaipo bedievi, pasileidėli. Teip ir

padarė: susirinko valsčionių ir 76 žmonės pasirašė ant „prigovoro“ pagal norą savo klebono. Daktaras Brundza kuo-greičiausiai išsiėmė kopiją to judošiško prigovoro ir skundėsi gubernatoriui, kad klebonas sukurstęs ant jo žmones ir kad šitie pertai padarę ant jo neteisingą nutarimą. Gubernatorius tuojaus paliepė apie tai ištirti; ištikro pasirodė neteisingu tas užpuolimas ant daktaro. Tada gubernatorius prisakė posrednikui nubausti pinigiskai nuo 3—5 rublių visus pasirašiusiuosius ant minėtojo prigovoro. Klebonui už tą dalyką, sako, irgi riestai išeisią.

Kunigai — Bažnyčios atskalnai (iš Vilniaus vyskupystės):

1. *Karvovski*, Trakų džiakonas,
2. *Glebocki*, iš Varnėnų ir
3. *Lavrinovyč* iš Slonimo (Gardyno gub.) pasidavė moskolių valdžiai ir pasižadėjo Vilniaus gubernatoriui Valiui nepildyt ištremtojo vyskupo Zvieravyčiaus prisakymo.

Valsčių reikalai. Sudžios rinkimas. Padidinimas raštininkui algos. Mokykla. Maskoliškas strašinos žiuponas. *Katlėrių* sodžiaus jaunas ukininkas Gasporas Vėliukonis, sykiu su kitų savo pažįstamu (pavardės nebatmenu) buvo šimet išrinkti į *Anykščių* (Ukmer. pav.) valsčiaus sudžias. Bet valsčiaus raštininkas pranešė tarpininkui (posrednikui), kad tai esą neištikimi žmonės ir per tai juodu liko neužtvirtinti. Vėliukonis už tokį pasielgimą žada skustis augštesnei valdžiai, valsčionių-gi tariasi rinkti juodu į sudžias vėl ateinančiais metais ir rinkti tol, kol jų neužtvirtis. Jeigu valsčionių teip pasielgtų, tai tas būtų labai pagirtinu daiktu: jie parodytų, kad valsčiaus dalykuose yra ponu ne koks-tę raštininkas, bet jie patis. Neištikimais-gi Vėliukonį ir jo draugą raštininkas ir tarpininkas paskaitė tur-but už tai, kad juodu prigulėjo prie tų, kurie priešinosi statymui Anykščiuose miesto mokyklos (gorodskoje učilišče) ir dar-gi reikalavo įvedimo lietuviškos kalbos į valsčiaus mokyklas. Už tokius raštininko šnipinėjimus ir skudimus kai-kurie vyrai labai griežia ant jo danti, bet, nežiurint ant to, valsčionių šimet padidino raštininkui algą: pirmiaus mokėjo 600, o dabar — 700 rubl. Matai, tarpininkui tur-but labai patiko raštininko skundai ir jis panorėjo jį apdovanoti ir pradėjo įkalbinėti valsčionims, kad raštininko alga esanti labai maža ir reikią ją padidinti; valsčionių, kaip avinai, davėsi perkalbėti ir be jokio

reikalo pakėlė algą lygi 7 šimtų,¹⁷ nors raštininkas nuošaliai dar kitą tiek, jei ne daugiau, prisiplėšia. Teisybė, kai-kurie vyrai labai tam spyrėsi, bet negalėjo įveikti didesnės dalies mulkių, kurie, nors ir nemoka, bet teip mėgsta valsčiuje maskoliškai marmaluoti ir raštininko rankas laižyti.

Apskritai kalbant, anykštėnai negali savim pasigėrėti. Nors praeituose metuose jie ir nesutiko statyti miesto mokyklos, vienok, pasredninkui liepiant, kaip bežiurint suvežė tai mokyklai iš miško medžius. Be abejonės viskas pasibaigs tuo, kad ir mokyklą statyti antgalo valsčionis sutiks, kaip posredninkas pradės kalbėti jiems apie naudingumą apšvietimo, apie suvežtus medžius ir tt. Kaip-gi čia nesutikti? Jeigu jau, anykštėnai, nesutikote statyti mokyklos, tai reikėjo ir medžių jai nevežti! Dabar-gi kalbat vienaip, o dirbat kitaip, ir tuoj parodote, kad ne jūs savo valsčiaus esate ponais, o raštininkas, mokintojas, tarpininkas, — jūs tiktai jų prisakymus pildote; užtat jus ir vedžioja visi už nosies.

Ar reikėjo, paveizdan, staršinai tą baurią maskolišką formą taisyti? Nereikėjo, puikiai ir be jos galima buvo apsieiti. Bet treji metai atgal pasakė tarpininkas, kad staršinai esanti reikalinga forma, o jūs ir pradėjote tuojaus šaukti: „įtaisykime ponui staršinai maskolišką žiuponą“! Ir staršina jau treči metai švaistosi po valsčių, kaip koks burliokas, su plačiomis rankovėmis ir surauktu pasturgaliu (užpakaliu), — tiktai barzdos truksta; o anykštėnai žiuri ant savo staršinos ir laižosi iš džiaugsmo, kad tai už jų pinigų staršina tokius gražius drabužius nešioja.

Jonas Anykštėnas.

— *Andrioniškis*, Ukmergės pav. Andrioniškėnus galima tiktai už tai pagirti, kad valsčių jie nelabai pasiduoda saldiems prikalbinėjimams tarpininko ir raštininko. Šimet tarpininkas prašė valsčionų uždėti raštininkui algos ir pasiudinti staršinai (vaitui) maskoliškus drabužius — formą, bet visi valsčionis nesutiko. Kada tarpininkas pradėjo pasakoti, kad kituose valsčiuose visur staršinos turi formas, kad ir Andrioniškio staršinai esanti ji reikalinga, valsčionis pasakė, kad staršina jiems ir be maskoliško žiupono geras, o jeigu tarpininkas arba staršina tos formos labai trokštų, tad gali iš savo algos ją įsitaisyti, nes kiekvienas žmogus pats sau drabužius taisosi...

Kad tai ir kituose dalykuose būtų pas andrioniškėnus tokia sutartis ir vienybė! *Kazys Tauškusis.*

Naminiai lietuviški spektakliai. Suvalkų gub. prieš Sekmines jau vėl buvo kaimuose trys spektakliai. Čia jau susitvėrė net 4 sodiečių trupos. Prie komedijos *Amerika pirtyje* jau buvo lošta ir *Du apaštalai*. *Artistas.*

— 26/13 d. gegužės mieste X. mažas pulkelis lietuvių, supludęs iš tulų kraštų, pasilinksminimui surengė dramatišką vakarą. Buvo lošiama komedija *Žentas dėl parodos*. Svečių buvo nedaug, bet užtai vakaras buvo linksmas ir tautiškas.

J. S. iš N.

Atsišaukimai. Sekminių naktį plačiai buvo išlipinti ir išmėtyti yvairiausi atsišaukimai po *Senapilės* ir *Kalvarijos* pavečiu. Šimet atsišaukimai užkliudė jau ir Dzukiją: apie *Simną* jie padarė didelį trukšmą, nes ten da buvo apie juos nieko negirdėta. Apie *Senapilę* policija jau buvo prisitaisiusi prie atsišaukimų ir kai-kuriuose vietose tą naktį vaikščiojo žandarai parsirėdę į bobas! *Medelis.*

— *Anykščiai*, Aukmerg. pav. Pirmą dieną Velykų buvo išlipinti ant visų kelių atsišaukimai „*Kas turi ausis teklauso*“, bet žmonės, išryto eidami namon iš bažnyčios, jau juos nudraskė, bijodami, kad policija neprikiibtų. Vieni atsišaukimai ant *Kavarsko* kelio išbuvo iki prievakarei antros dienos Velykų.

Arškėtis.

— *Raseiniuose* (Kauno gub.) prieš 1 d. gegužės buvo išmėtyti žydų-darbininkų maskoliški ir žydiški atsišaukimai. Sinagogose tarnai (samesai) pristavui liepus apskelbė, kad visi radę atsišaukimus neštų ispravninkui, o kad ne, tai busiančios kratos ir areštai. . . . Policija tēmijo visus pekeleivius; net buvo areštavusi vieną pakeleivį-krikščionį, bet tuoj paleido. Atsišaukimai buvo perskaityti balsiai sinagogoje.

— Atsišaukiniai teip-pat buvo prieš 1 d. gegužės *Kaune* ir *Šiauliuos*. 28 d. balandžio (15. IV) *Kaune* buvo „gegužinė“ demonstracija; ant demonstracijos buvo apie 200 darbininkų. Kaip jau demonstrantai buvo išsiskirstę, atžė artilerija, tik jau nebebuvo kam kailio perti. Po tos demonstracijos prasidėjo areštavimai — areštavo apie 20 žmonių.

Pilypas.

Dėl atsišaukimų. Naktį prieš Devintines (28—29 d. gegužės) buvo išlipinti *Naumiestyje* (Suvalkų gub.) atsišaukimai: „*Ginkime savo kudukius ir tikėjimą!! Raštas Vyskupo ir Kunigus.*“ Triš atsišaukimai buvo prilipinti ir prie bažnyčios, o daugiausiai — paplentėj ant Sintautų važiuojant. Pajutęs išryto žemsargių viršininkas Gorielov atsišaukimus, tuoj šoko su savo gauja ant karštų pėdų krėst pas knygų irišėją V. Leveckį, pas kurį jau buvo pereitą žiemą viena krata (žr. № 3 „Uk-o“). Leveckį rado da tebegulint. Starša tuoj išvertė jį iš lovos, ir visi griebėsi krėsti. Išuoستė visus klijus žiurėdami, ar neras tų, kuriais buvo prilipinti atsišaukimai, but čia nieko nepelnė; išgriozdė visus kampus, išvertė knygas, bet ir nieko nerado; iškraustė Leveckio kišenius, paskui pradėjo kraustyti jo moterį. Leveckienė matė, kad jau vistiek ras — išsiėmė iš kišeniaus popiergalius, terp kurių buvo įsimaišęs № 4 „*Ukininko*“ ir padavė „ponuliams“. Daugiau nieko nerado. Ant rytojaus Gorielov pasiėmė Leveckį ir liepė pasirašyti jam ant protokolo. Ant kokio protokolo Leveckis pasirašė, ar perskaitė jis prieš pasirašysiant tą protokolą ir kaip teisinosi, nežinau. Areštuot jo neareštavo.

Bažnyčios tarnas.

Kratos. 10 d. gegužės atsibaldė krėstų pas ukininką Mykolą Pajaujį *Padovinio* valšč., Kalvarijos pav., tris Liudvinavo žemsargiai (starša ir du prašti) ir Padovinio valščiaus vaitas. Atvažiavę sakė, buk esą apskūsta, jog minėtojo ukininko brolis turis šaudyklę ir du revolverių. Svirnė pamatęs starša geroką našta senų knygų, tuojaus kibo jams vartyti, ar neužtiksis tą kur paslėptą šaudyklę arba tuodu revolveriu. Seimyninkas užtai užsibarė ir nė ponais nepavadino. Starša baisiai perširdo, vienok darbą savo varė tolyn. Su atyda iškratė visas lovas, kuparus, išmaišė grūdus išvartė sejonus (andarokus), net ir lašinius pavuostė. Kaip tik pamatys kur kokią knygutę ar pepierėlę, tai rodes kaip su magnesu tos knygos ir pritraukia žemsargių rankas. Rado tik ragutį parako ir truputį šruotų. Nieko nepelnė taip ir išvažiavo.

Burtininkas.

— 2 d. birželio atvažiavo į *Pavembrių* kaimą (Vilkav. pav. ir par.) pas ukininką P. Rucevyčių žinomas judošius Kaminskas, Vilkaviškio starša, su trimis žemsargiais ir su

šaltyšium daryt kratą. Patyrę, juog šeimyninkas serga, o visa šeimyna išvažiavusi į bažnyčią, be baimės užklausė, kur jis laiko knygas. Šeimyninkas pasakė nėjokių knygų neturįs ir pats tik truputį mokąs ant maldaknygių skaityt. Bet žemsargiai pradėjo vartyt lovas, šėpas ir visus pakampus. Užlipę ant augšto, iščiupinėjo kaminą ir palėpes, bet viskas veltui. Antgalo pasakė, juog atvažiavo jieškoti šaudyklės ir revolverio. Nerado nė tų. Tada užklausė, kur gyvena jo sunus, ką mokintųs pirmiau leido. Antanas ir ką veikia. Šeimininkas atsakė, kad lyg liosų žinojęs kur gyvena o dabar gyveną tų kur jam patinka, nes jis nuo tėvo jau nieko nebeprigulįs. Nieko nepesę, da trumpai pajieškoję „šaudyklės ir revolverio“ pas du Rucevyčiaus kaimynu, iškeliavo namon.

Medelis.

— Pirmą dieną Sekminių (18 d. gegužės) apie 11 valandą vakaro atlėkė visa gauja raudonsiulių su savo viršininkų į *Pažerėlių* kaimą, *Liudvinavo* valsč. (Kalvarijos pav.) Suv. gub., pas ukininką Akelaitį ir padarė kratą pas jo sunų Juozą Ak. Jo sesuo Vincentina, mergina apie 19 metų, nėvienam žandarui nedavė čiupinėt nė jokių daiktų; ji pati viską išrodė, ko tik prašė viršininkas. Krėtė tik miegamamjam Juozo kambaryj ir seklyčioj. Pas Juozą rado seną kalendorių ir du ekzemplieriu „Ukininko“. Jį tuojaus areštavo ir išvežė į Senapilės kalėjimą; palaikę čia dvi dieni. išvežė į Kalvarijos kalėjimą. Ant jo metamas lipinimas atsišaukimų.

Kirvelis.

— Trečią dieną Sekminių (20 d. gegužės) pavakare grįžo ant dviračio iš *Senapilės* į *Liudvinavą* Juozas Isoda, Liudvinavo vargamistra. Paskui jį sekė Liudvinavo starša žemškių. Nespėjo vaikinai įžengt į savo namą, kaip ant jo jis užpuolė. Iškrėtė tuojaus jo kišenus, bet nieko nerado. Vis tik Isodą areštavo ir nuvedė į kalėjimą, apkaltindamas jį už atsišaukimų lipinimą. Starša sustatė protokolą ir nusiuntė žandarams; bet žandarai nevažiavo daryt pas vargamistą kratos, nes nebuvo jokios aiškos priežasties. Ant rytojaus Isodą paleido. Jis tuojaus padavė skundą prokuratoriui už neteisingą areštavimą.

Tokiu-pat budu norėjo staršta areštuot ir Liudviką Matulaitį iš *Stebuliškių*; bet iš vakaro Liudvinavo žydai jį sulaikė, o ant rytojaus jau pasibijojo. Ant Liudviko M. ir užmėtinėja starša atsišaukimų lipinimą.

Medelis.

21 Lietuviai svetur.

Londonas. *Išlindo yla iš maišo.* Kas skaito Amerikoj išeinančią „Žvaigždę“, tas be abejonės patėmijo № 23 korespondenciją iš Londono, rašytą kun. Šedvydžio. Savo korespondencijoje, begirdamas savo brolių Kristuje kun. Šlamo, jisai per savo neatsargume, ar gal ir nesumanumą, išpasakojo kun. Šlamo paslaptį. Jisai pasakoja; „per rupestį kun. Šlamo, lietuviai jau nusipirko savo bažnytelę ant kampo bable ir bariotiau gatvių Londone ir mokėjo 775 svarus (3875 dol.), skolos dar turi ant bažnytelės 625 sv. (3.125 dol.)“. Skaitytojas žinoma, supranta, kad minėtoji „bažnytelė“ prekioja 1400 svarų (7000 dol.). Tuom tarpu šlaminiai parapijonai tvirtina, kad bažnyčia teprekiuojanti tik 700 svarų (3.500 dol.). Kažin kodėl kun. Šedvydis padavė dvigubą „bažnytelės“ prekę?

Po iškeliavimo Šedvydžio t. y. po Sekminių, Šlamos ant susirinkimo „savo parakvijos“ priverstas buvo (parapijonų) išduoti rokundą iš visų ant bažnyčios suaukautų pinigų. Iplaukimo padavė 840 svarų, o išdavimo — tiktai 300 svarų. Kas vienok su likusiais pinigais pasidarė, kur jie dingo, nieks nė neužklausė kunigelio, kadangi, mat, tas žino kuom burnas keno užlipinti: paketino įtaisyti jiems kliubą.

Londoniečiai, kada jūs pabusite? Jūsų aukos — 500 svarų (2500 dol.) nušvilpė; o kur, ar jūs žinote?!

Augšlaitis.

Iš svetimų salių.

Final vartoja dabar naują budą kovos su gudų valdžia: jie atsisako pildyti gudų valdžios prisakymus, kadangi pagal jų tiesas, kurias dabar visokiais budai nori išplėsti gudų valdžia, įstatus jiems tegali išduoti tiktai jų pačių seimas. Jau buvo minėta № 10 „Uk-o“ p. m. ir № 3 š. m., kad gudų valdžia užsimanė imti finus į kariumenę, kaip ir visoj Maskolijoj; bet tų ne tokių kvailių buta: tų gudų valdžios parėdymų nepriėmė finų seimas ir iš 100 pašauktųjų teatėjo, apskritai imant, vos 40; kai-kuriose vietose da mažiau atėjo. Iš Gelsingforso rašo, kad ikišiol jau 20 kunigų tapo nubausta už tai, kad atsisako perskaityt bažnyčioje gudų valdžios išduotus parėdymus sulyg ėmimo finų į kariumenę: 16 iš tų kunigų tapo palikti be algos, o 4 — pabarti.

Pilkis.

Atsiminimai iš Kynų karės. Skurdu labai ir gaila kynų, kaip pamisliji, ką anie turėjo nukentėti nuo gudų, per sukilimus 1900 m.

22
birželio ir liepos mėn. Užtaigai neiškentęs, nors kelis žodžius atsiminęs, noriu parašyti.

Kaip tik išlipo iš garlaivio į Kynų žemę rusų kariūmenė, tuoj išsisklaidė po Kynų miestus, kaimus, tvirtynes ir tt. Tokią neaprybuotą valią turėjo ant kynų kiekvienas rusų kareivis; jie darė, ką tik s.simislijo, neskirdami nė pasikėlėlių, nė ramių gyventojų. Daug kaimų sudegino, daug nekaltų žmonių nužudė; kurie da gyvi liko ir vargingas dabar jiems gyvenimas, nes rusų valdžia sugrobė nuo anų visą jų turtą — pinigus, gyvulius, ką tik galima buvo apversti sau ant naudos. Apie oficerius nėra ką ir šnekėti, bet ir iš tų-pačių kareivių didžioji pusė po kelis šimtus ir tukstančius prisiplėšė. Visi tie pinigai, — tai iš tų kyniečių išplėsti, kurie dabar vaikštinėja iš vieno krašto į antrą, ką tik prasimaitindami. Visa kariūmenė maitinosi kynų gyvuliais — jaučiais, karvėmis, kiaulėmis ir tt. Iš „kaznos“ paimdavo pinigus pirkti maistui, bet nemokėdavo kynamis nė kapeikos. Paskirs budavo komandą po 10 ir daugiau kareivių apginkluotų šaudyklėmis ir jie eina per kaimus, kol neatranda kur gyvulių; nieko nežiūrėdami, prisako patiems kynamis varyti į savo stovyklas. Jeigu ukininkas pasipriešina, nenori duoti be pinigų savo gyvulių, tai jį ar nuduria, ar nušauja. Kur tik sustoja rusų kariūmenė, kokia rota ar batalijonas, nors ir neilgai stovi, bet aplinkinius kaimus taip iššluoja, kad kynai palieka, ką-tik apsilvilkę; ir anų grįčias molines (fandras) sugriauna ar sudegina.

Ką darė rusų kariūmenė su moteriškomsioms, tai nėra ką ir šnekėti: negana to, kad anie užgąnėdina su anomis savo begėdiškus pageidimus, bet nė gyvų nepaleidžia, — tų-pat jas ir nužudo.

Mažai beliko tokių kareivių kurie nebutų lankę ligonbučių, nemažai serga kruvinu žyvatu, drugiu arba kitokiomis ligomis. Bet daugumas gauna ligas pas kynų mergas ir voliojasi po kelis mėnesius ligonbučiuose, kol išsigydo; daugumas gauna ir visai neišgydomą ligą — sifilį.

Kareivis.

Visokios žinios.

Nauja reforma asekuravimo trobų Lenkų Karalystėje.
Po Naujų Metų Lenkų Karalystėje, prie kurios priskirta yra ir Suvalkų gubernija, įvesta nauja reforma sulyg triobų asekuravimo. Su šiuo įvedimu prasidėjo da viens padidinimas mokesčių žmonėms.

Pirmiau asekuravimą trobų ant kaimų atlikdavo vaitas su valščiaus raštininku, o dabar tas reikalas pavestas yra valdžios paskirtam urėdninkui. Iš asekuravimo trobų valščiaus raštininkas turėdavo ant metų per porą šimtų naudos, ką pridėjus prie jo algos užtekėdavo ant pragyvenimo. Su įvedimu reformos ukininkai noroms nenoroms turi padidinti algą valščiaus raštininkui ir užmokėti algas naujiems asekuravimo urėdninkams

23

Pirma už apsergėjimą trobų nuo ugnies mokama buvo 40 kap. nuo 100 rub., dabar-gi net 120 kap. Bet atsiėmimas ugnapinigių liko po senovei apsunkintas: kas neduoda urėdninkams kyšio, tas negauna pinigų ir per du metus, o kas gerai patepa — tai į mėnesį laiko atsiima. Nekuriuos paviečiuos pasilieka sau dešimtą procentą nuo prigulinčios sumos, kaip kokią dešimtinę. Taigi po įvedimo šios reformos visas lupimas valdžios lieka po senovei, o mokestis už triobas didelei pasididino.

Padegėlis.

Tikėjimo dalykai. Cirkuliare į Varšavos mokslo apygardę № 9—10 atspausa:

„Pagal Varš. apyg. mokslo globėjo pakeltą klausimą, kokiaj kalboje turi būti išguldinėjami tikėjimo dalykai mokintiniams katalikams ir nenorintiems lenkišką kalbą išmokyti, ministeris apšvietos patvirtina globėjo nuomonę. juog minėtiems mokintiniams reikia išguldinėti jiems suprantamoj maskoliškoje kalboje“.

Šits cirkuliarus be abejonės labiausiai atkreiptas į mokintinius lietuvius. bet kodėl-gi ministeris negalėjo paliepti lietuviams išguldinėt lietuviškai, kaip antai lenkams lenkiškai? Ar-gi tie maskoliški mokslo globėjai butinai nori paversti lietuvius į lenkus, kad net baudžia štai maskoliška kalba tuos mokintinius, ką nenori mokintis lenkiškos kalbos? Ne, paverst į lenkus jie nenori, bet tik bruka lietuviams maskolišką kalbą, kur tik gali.

Atlyginimas išvytiems iš Pietinės Afrikos. Maskolijos valdiniam, paeinantiems iš Kauno rėdybos, kuriuos angliška karės valdžia (išviso 18 ypatų) išsiuntė iš Pietinės Afrikos, prisiūsta 16178 rub. atpildos. Tuli iš jų da neatsiėmė. Tegul atsišaukia, t. y. pajieško!

Nauja skola. Maskolijos Viešpatystės kasa vėl užsitraukė naują skolą ant 30 milijardų markių, t. y. apie 14 milijardų rublių, nuo Vokietijos daugiausiai, paskui nuo Gollandijos ir savo viešpatystėje.

Kariūmėnės ir karės. Per paskutinį šimtmetį Europos viešpatystės palydėjo ant karių ir užlaikymo kariūmėnės 300 milijardų (tai yra trys šimtai tukstančių milijonų rublių).

24

Kad kas dabar tuos pinigų atiduotu Europos gyventojams, tai kiekvienam žmogui tektu po tukstantį rublių. Tik pamislykit kiek tai turto ant vėjo išėjo. Ką aš sakau ant vėjo?! Ant užmušimo 15 milijonų žmonių, nes per tą šimtmetį tiek buvo karėse užmuštų. Kiek tai darbininkų žaliukų krito!

Dabar kasmet, jeigu nėra karės, Europos viešpatystės išmeta 7 milijardus rublių (tai yra septynis tukstančius milijonų rublių)!

Keleivis.

Atsakymas p. Zaborskiui.

N 10 „Ukininko“ 1901 m. tapo patalpintas mano straipsnis „Lenkai Lietuvoje“, kuriame buvo minėta apie darbus p. Zaborskio, besirupinančio sulenkuoti lietuvius. Šiandien man pateko į rankas atsišaukimas p. Z., išsiuntinėtas po visą Kauno gub., kuriame p. Z. stengiasi parodyti, kad tai viskas ne teisybė, kas buvo „Uk-e“ rašyta; p. Z., matyti, visai nesitikėjo, kad kas nors iš lietuvių galėtų pakelti ranką prieš jo darbus ir baisiai už tai įpykęs pranašauja amžiną prapultį Lietuvai.

O visagalis ir maloningas viešpatie, nubausk jau mane už apgarsinimą tavo darbų, bet dovanok mano Tėvynei gyvastį!

Šiandien man tik lieka patvirtinti, tai, kas buvo parašyta aname straipsnyje ir pridurti dar nekuriuos naujus faktus iš garsių darbų p. Z. sulyg platinimo lenkystės tarpe lietuvių.

Maloningas viešpatie, juog, man regis, neatsisakysi, kad tavo atsišaukimas, pagal tavo-gi rodą buvo įbruktas per puotą Kauno gubernatoriui tavo bičiuliui; paskaityk paskutinę dalį savo atsišaukimo ir pats patirsi, kad ten yra duotas skundas (denuncijacija) maskoliams ant kunigų Krakių parapijos, kurie gal visai ir negirdėjo apie tą straipsnį, o tu užpuolei ant visai tame atsitikime nekaltų žmonių, duodi ant jų skundus savo bičiuliams maskoliams, o pats tuom kart skundiesi savo atsišaukime, kad ant tavęs „teip neparlamentariškai užpuldinėja“.

Sakyk man, meldžiams, koks užpuldinėjimas yra parlamentariškesnis: ar skusti žandarams, kaip tu padarei, ar apskelbti svietui per laikraštį, idant visi žmonės galėtų apie tai spręsti, ar teisybė, ar ne. Jug neatsisakysi, kad jieškojai po visą Lietuvą, idant kas-nors duotų atsišaukimą ant mano straipsnio, bet nei viens neatsirado; daugelis dar tau pasakė, kad mažai buvo parašyta — reikėję daugiau.

Tai kas-gi teisingesnis, ar aš, ar tamsta. Kad nelikti skoloje, dar pažiūrėsime, kokių būdu atlieki savo darbą, norėdamas aplenkinti lietuvius ir kaip parlamentariškai vedi kovą su lietuviais. Pasakyk man tamsta, keno buvo atsiusti anonimiški laiškai gudiškai rašyti pas Kauno abudų vyskupu, kuriuose vėl-gi teip begėdiškai skundi tuos-gi Krakių kunigus už tai tik, kad jiedu tarp savęs kalba lietuviškai ir dar pabaigoje pridedi, kad jei vyskupai nieko nedarytų, tai kreiptumeis prie valdžios . . .*)

Jug gerai visiems žinoma, kad tai darbas tavo rankų. Išaiškink man, meldžiams, argi duoti skundas ant savo priešų anonimiškais laiškais yra budas parlamentariškesnis? Kas renka parašus, norėdamas įvesti lenkiškus pamokslus Krakių bažnyčioje! Jei parašų rinkimas būtų atliktas priguliničiai, būtų tai vis nieko; bet, kaip pasirodė, viskas buvo atlikta begėdiškai su melu ir apgauliojimais. Juk tik pamislyk, meldžiams, kokius ir kur tuos parašus surinkai? Kaip pasirodė betyrinėjant džiakonui, pirmiausia surašei visus savo kumečius, jų vaikus, visus, kurie tarnauja tavo dvare ir kurie nei žodžio nemoka lenkiškai, toliaus yra pasirašę keli gimnazistai, kurie buvo ištolo atvažiavę pas tave į svečius; daug surašytų atsisako nuo savo parašų, nes jie visai nepasirašę; toliaus, pasirodo, surinkta parašai iš kelių parapijų!

Ar tai sąžiniškai atliktas darbas?

Ne, maloningas viešpatie, tavo pranašavimai apie pražuvimą Lietuvos neišsipildys jei butum tai pranašavęs apie savo darbus, tai tikrai aš bučiau tau itikėjęs, nes

*) Ar negalima būtų gauti kopiją tų laiškų?

viskas tur žuti, kas paremta ant melagystės. Toliaus savo atsišaukime rašai, buk aš stengiausi suarzinti ne tik lietuvius su lenkais, bet ir lietuvius tarp savęs.

Priešai lenkus, gyvenančius Lietuvoje, nieks nieko neturi. Kiekviens tautietis tur atsiminti apie savo bočių kalbą, ją guodoti ir mylėti. Kurie griebiasi už svetimų kalbų, mes lietuviai tokius vadiname išgamomis ir išmetame iš gavo draugystės. Nors tamista ir vadini save tikru lietuviu, bet aš pripažįstu tiktai už išgamą lietuvių tautos, nes eini priešais mus tėvynę Lietuvą, priešais jos bočių kalbą ir papročius.

Lietuvos lenkai, ka kovaja priešais mus kalbą, stengiasi paversti mus į lenkus, visados bus neapkenčiami mūsų, kaipo mus priešai ir sėtojai tarp mus vaidų ir nesutikimų.

Per tiek metų miegojo Lietuva ir nieks jos negalėjo galutinai sunaikinti, o šiandien jau pabudo ir nei maskolių, nei lenkų žabangos neištengs sustabdyti Lietuvos atgyjimo. Paskaitykite istoriją atgyjimo serbų, čekų bulgarų ir kitų tautų, o suprasiti, kokią spėką turi atgyjanti tauta.

Lenkai per savo netakingumą trukdo mūsų darbą, bet vis-gi atgyjimas mus eina ir eis pirmyn. Pažiūrėkite į istoriją atgyjimo tautų, — visur rasite garbingus vyrus, kurie guldė savo galvas už savo tėvynę ir savo kalbą. Tokius didvyrius guodoja ne tik tautiečiai, bet ir visa pasaulė nes jie eina keliais teisybės ir progreso. Bet ar rasite tautos išstorijoje garbinant nors vieną išgamą, išsižadėjusį savo tėvynės, savo kalbos? Ne, tokiems ten nėra vietos ir apie tokį tauta atsišaukia tik su pasibiau-rėjimu.

Žagaras.

Nuo Red. Męs laikome už reikalą pridurti prie straipsnio p. Žagaro kelis žodžius nuo savęs. Savo pasiteisinime p. Z. sako, kad Lietuvos vadovai ardą tvarką, sandorą ir ramybę, išmislinėdami „nebutus daiktus.“

Koki tie „nebuti daiktai“, nedaug tegali patirti iš p. Z. pasiteisinimo. Jis mums ir p. Žagarui užmeta tik du neteisingu užmėtinėjimu, butent: 1. pavadinimą jį didžturčiu (magnatu) ir žmogum įtekmingu ir 2. kad pagal jo užmanymą buvęs slaptas susivažiavimas dvarponių.

Pavadinimas p. Z. didžturčiu²⁷ tai, rodos, ne nusidėjimas ir p. Z. dėlei to neturėtų jaustis, užgautų juo kad jis pats prisipažįsta „pirm metų keliavęs po italų žemę ir aplankęs Rymą.“ Kas ištenka pinigų ant tolymų kelionių, iš kurių nė mokslas, nė šalis jokios naudos neturi, tas, žinoma, turi džiaugtis, kad tautiečiai, tarpe kurių jis gyvena, nepriduria prie žodžio didžturtis da kitokio nesmagaus paaiškinimo.

Su turtu šioj gadynėj eina greta ir įtekmė. platinasi pažintįs, išteklius duoda žmogui galėjimą pasitraukt kartis nuo karto nuo darbo, pasilsėt, kelt pokylius, užsikvietus įtekingus ponus, činovninkus, ispravninkus, dagi gubernatorius . . . ir dagi važinėti po Italijos, Venecijos, Prancuzijos ir kitų gražių šalių dangum. Daugiausia p. Z. stebesi ir piktinasi iš to, kad p. Žagaras užsiminęs apie „kokį tai slaptą susivažiavimą.“

Pirmiausia turime užtėmyt, kad strapsnyje „Lenkai Lietuvoje“ visai nėra minėta apie „slaptą“ susivažiavimą. Nė p. Žagaras rašydamas, nė mes talpindami, nė daugumas skaitydami negalėjo tikėtis nuo Kauno gub. dvarponių tokio drąsaus žingsnio — slapto susivažiavimo. Tai paniešėtų į darbus litvomanų — valdžios priešginių. Dvarponiai nėra valdžios priešginiiais; jie yra tik priešginiiais „litvomanų“ ir kiekvienos liberališkos srovės, kuri gina paniektą „chlopą“ ir pripažįsta jam lygias tiesas su kitais, nepaisant, ar jis būtų bajoras, ar kunigas, ar činovninkas, ar dagi dvarponis . . . O kovojant prieš litvomanus, slėptis nereikia, ir p. Z. nesislepia skaitęs „Uk-ą“ ir viešai išdrįsta populiarizuoti ne tik „Uk-o“ vardą, bet ir jo straipsnį. Taigi, kalbant apie susivažiavimą, galima tik manyt apie paprastą ponų susirinkimą su skaniais valgiais ir gėrymais*).

Taigi p. Z. bereikalo aimanuoja dėlei apskelbimo tųdviejų faktų. Butų daug geriau padaręs, jeigu būtų pasiteisinęs, dėlko jis platina lenkystę Lietuvoje, pats vadindamas save „lietuviu“. Ak lietuviams nereik „lenkiškųjų jubilėjų“ Lietuvoje, teipjau kaip lenkams nereik „lietuviškųjų jubilėjų“ Lenkijoje, ir kad turėtų but kitaip, nepertikrįs mus nė „bočius Lietuvis Horodliaus 1413 m.“, nors anuomet buvo rašinėjami popiergaliai apie prijungimą Lietuvos prie Lenkijos, bet tie popiergaliai vien

*) Žr. „Vienybę Liet.“ N 24 š. m. koresp. iš Krakų.

liudija apie rupestį lenkų priversti lietuvius sau bernauti. Lietuvis Horodliaus ir Liublino galėjo but toku-jau išgama, kaip ir pats p. Z.*)

P. Z. yra netik išgama ir lietuvių priešas, bet . . . (gėda sakyti!) jis valdžiai padeda išgaudyti Lietuvą mylinčius sunus.

Kad tai ne tušti žodžiai, gali liudyti pabaiga jo išplatinto atsiliepimo. Štai ką jis tę sako:

„Iš pasklidusių po apygardą kalbų, kurias laikau už tikras, išeina kad tos nesuomonės apie mane minėtam straipsnyje esančios parašytos vieno iš vadovų jaunųjų kunigų, kurie teip stropiai dalyvauja lietuviškame judėjime.

Toks atsiliepimas denuncijuoja valdžiai jaunuosius kunigus apskritai, o ypatingai vieną iš jų, matyt, Krakių parapijos kunigą, apie kurį einančios teisingos anot p. Z. paskalos. Taigi kaip su pirštu nurodytas viens kunigas, kaipo autorius straipsnio „Lenkai Lietuvoje.“ Nors tas nurodymas nėra paremtas ant jokių darodymų (paskalos — tai ne darodymas!), nors apgynimas tiesų lietuviškos kalbos bažnyčioje — tai da nėra dalyvavimu lietuviškame judėjime, nors iš to skundo ir nepasinaudotų valdžia, tai visgi toks žingsnis panieši į denunciaciją. Gal kiekviens kovoti už savo tiesas, gal ir p. Z. kovoti, ginti tiesas lenkiškosios kalbos Krakių parapijoj, bet nieks neturi tiesos naudotis iš nedorų įrankių. Skundimasi žmonių valdžiai tiesoginiu ar netiesoginiu budu, siundymas ant jų policijos — tai yra ne kas kita kaip pasistengimas sunaikinti savo priešininkus su pagalba kumščios, ginklo, kalėjimų, Sibiro

Ir jo toks pasielgimas turis pertikrinti lietuvius, kad p. Z. turis tiesą!?

Abejojame ar tarpe Kauno gub. dvarponių daug atsiras tokių gelbėtojų „ojčiznos.“ Bet visgi p. Z. ne menką padarė gėdą ne tik sau, bet ir lenkams, gyvenantiems Lietuvoje.

*) Žr. „Varpa“ N 3—4 š. m. koresp. iš Kauno gub.

29 Paakinimas.

„Ukininke“ N 4 buvo patalpintas „Atsiliepimas“ su parašu „Ruta“, kur kalbama apie susitvėrimą naujos draugystės raštams išleisti.

Turime paakinti skaitytojus, kad vardą „Ruta“ nešioja teipgi „Draugystė Lietuviškos Jaunuomenės Friburge“*) (Šveicarijoje), kuri su neseniai susitvėrusia draugyste *nieko bendro neturi*.

Šią paakinimą mes garsiname, pasiremdami ant atsiliepimo senosios „Rutos“, kurią mes buvome laikę už nebegyvuojančią

Kad išvengti nesusipratimų, reikėtų, kad naujoji „Ruta“ permaintytų savo vardą.

„Varpo“ ir „Uk-o.“ Red.

Kankintinių šelpimas.

A) Per tarpininkystę „Varpo“ ir „Uk-o“ Red.

(Nuo 30 d. birželio 1900 m. iki 31 d. gruodžio 1901 m.)

1900.

Gauta:

Iš Amerikos: 1-ą kart	400,00 Mk.
2-ą kart	585,00 „
	985,00 Mk.
Iš Škotijos per V. K	46,48 „
Nuo Petraičio	10,85 „
	išviso 1042,33 Mk.

Isleista:

Nusiųsta kankintiniams:

1. J. Č.	200,09 Mk.
2. J. Kr.	199,18 „
3. O. O. (per Iv. Potap.)	99,36 „
4. Luk.	54,25 „
5. J. Kė.	43,40 „
6. V. El.	21,60 „
	617,88 Mk.
Siuntinėjimas pinigų ir koresp.	7,63 „
	išviso 625,63 Mk.

liko 1901 metams 416,70 Mk.

*) Žr. „Varpa“ 1899 m. N 4.

30
1901.**Gauta:**

Iš Amerikos	1155,00 Mk.
Iš Londono	37,17 „
Iš Škotijos („Šviesos D-tė“	10,00 „
Iš Paryžiaus	5,64 „
Nuo Juro	4,80 „
Nuo Fm. Svirplio	10,00 „

1901 m. gauta 1222,61 Mk.

Nuo 1900 m. liko 416,70 „

išviso gauta 1639,31 Mk.

Išleista:

Nusiųsta kankintiniams:

1. J. Kė.*)	130,00 Mk.
2. P. Grm.	108,50 „
3. L. Vnk. (per Lpš)	108,25 „
4. V. Mek.	108,00 „
5. J. Jas.	65,10 „
6. P. Mt.	65,10 „
7. V. Pž.	65,10 „
8. A. Mt.	65,10 „
9. M. Vs.	54,25 „
10. J. Č.	54,00 „
11. Luk.	32,40 „

855,80 Mk.

Siuntinėjimas pinigų ir koresp. 7,84 „

Siuntinėjimas raštų 11,80 „

išviso išleista 875,44 Mk.

išviso gauta 1639,31 Mk.

1902 metams lieka 763,87 Mk.

„Varpo“ ir „Uk-o“ Red.

B) Per tarpininkystę Srg.)**

(1900—1901).

gauta:

iš Amerikos	154 rub.
per p. Lapiną	25 rub. 15 kap.
nuo „Vincio Kapso D-tėlės“	47 rub.
nuo Maldučio	25 rub.

išviso 251 rub. 15 kap.

*) Kankintiniai, minėti 1900 m. atskaitoj.

**) Žr. „Uk-a“ 1900 m. NN: 1, 4, 5, 10; „Uk-a“ 1901 m. NN: 7, 9, 11.

duota:

31

1900 m.: J-ui 30 rub., Bd 50 rub., R. 5 rub., P. 5 rub., J. 5 rub.,
Kn 5 rub., Bl. 5 rub., Kg. 10 rub., J. K-ui 20 rub. Į Viatkos gub. K.
15 rub. Į Kalvarių 25 rub.

iš viso 1900 m. duota 175 rub.

1901 m.: J. K. į Viat. 30 rub.

Spr-iui L-oj. 123 rub. k

iš viso 1901 m. duota 42 rub. 3 k.

iš viso 1900—1901 m. duota 207 rub. 3 k.

liko 1902 metams 34 rub 12 k.

Kankintinių kasa.

Gauta:

Nuo Amerikos kankintinių komiteto per Olševskį . 852,00 Mk.

Išleista:

Deficitas (žr. „Uk-as“ N 5) 101,27 „

K-kui 25 rub 54,00 „

pačto išleidimai 70 „

iš viso išleista 155,97 Mk.

lieka kasoje 796,03 Mk.

Už kasierių knygininkę M. Z.

Naujos bausmės.

Balandžio ir gegužės mėn. valdžia apgarsino naujas bausmes. Čion
paduodame pilną surašą nubaustųjų, apie kuriuos buvo mums pranešta.

I. Išstremti ir pavesti atvirai policijos priežiūrai:

1. D-ras Vaineikis iš Palangos ant 5 metų į Rytų Siberiją.

2. Janulaitis, studentas juristas, iš Šiaulių ant 3 metų į Rytų
Siberiją.

3. D-ras Šliupas R. iš Kauno ant 2 metų į Rytų Siberiją.

4. Ambrazaitis, ekspeditorius, iš Šiaulių ant 3 metų į Viatkos gub.
(Kotelnic).

5. D-ras Janušis iš Kretingos.

6. Požela V, baigęs gimnaziją, nuo Žeimio } ant 2 metų (Smolensk).

7. Baranauskis iš Liepojaus

8. Liansbergis, užveiz ligonb, iš Maskvos

9. Žiupsnis, iš Liepojaus

10. Danilavyčia iš Liepojaus } ant 2 metų (Saratov).

11. Lukauskis, advokatas, iš Šiaulių

12. D-ras Sketeris iš Žeimio ant 2 metų (Pskov).

13. Mongirdas, studentas, nuo Kretingos, ant 2 metų (Kaukazas,
Armovir).

14. Bendikas I. } iš Liepojaus ant 2 metų.
15. Bendikas II. }
16. Birbilas }
17. Kun. Šleivis, iš Kulių, ant 2 metų (Charkov).
18. Kun. Opulskis, iš Linkuvos ant 2 metų (Poltava).
19. Kun. Janulaitis, iš Troškunų, ant 1 metų (Smolensk).
20. Valentas, iš Liepojaus, ant 1 metų.
21. Brazdžiukė, mokinioja iš Vilniaus, ant 1 metų (Smolensk).
- II. Apkaltas.
22. Paulauskis F, iš Palangos, ant 6 mėn. kalėjimo (Liepojus).
- III. Pavesti atvirai policijos priežiurai per 1 metus.
23. D-ras Kairukštis iš Smolensko ir
24. Juodinskytė E. iš Švobiskio.

Pradžią bausmės skaitosi nuo 27 d. vakario s. s. (12 d. kovo n. s.)

Apskelbdami šį kankintinių surašą, meldžiame skaitytojų atkreipti atydą, ar visi kankintiniai yra čia paminėti ir ar visi nurodymai yra teisingi. Be to prašytume nurodyt nenurodytas tų kankintinių ištėrimo vietas, jų užsiėmimą pirm ištėrimo ir jų materialią padėją po ištėrimo.

Atsakymai.

Aitvarui. Gudiškai lietuvišką žodynėlį jau kokie 2, jei ne daugiau, metai, kaip rengia tulas mūsų tautietis, bet vis da nesurengia.

Kareiviui. Likusiąją medegą sunaudosime.

„Špitolės ubagai.“ Apie prisavinimą Švėkšnos klebono parapijos namų — špitolės ir neleidimą valdžios įkurti Švėkšnoje ukiškosios dr — es jau buvo rašyta N 2 „Uk-o“ š. m.

Autoriui „Visokių žinių.“ Beveik visos prisiųstosios tamistos žinios jau yra trumpai paminėtos mūsų laikraščiuose; kai kurias sunaudojame.

J. Slampai. Tamistos raštelis sulyg kankintinių šėpimo taps sunaudotas.

Paparčiui. Bandyk tam. rašyt daugiau žinių (žr. apie žinių rašymą).

J. J. V. Lapeliui. Galas tamistos žinėlės bus sunaudotas. Bandyk rašyt ir daugiau.

Aitvarui. „Valdžia yra nuog Dievo įstatyta“ gavome.

Aukštaičiui. Zinią apie susirinkimą „Pašalpos D-tės Vienybės“ paliekame kitam sykiui.

Revoliucionieriui. „Skriaudos atmonyimo laukia“ nusiuntėme „D. B-ui.“